

נהגות יצחק

בסייעתא דשמיא | תולדות השפ"ד | גליון מס' 219

ורבקה אהבת את יעקב, (כ"ה כ"ח).

הנה אם נדקדק יש שינוי לשון בין האופן שהתורה מציינת אהבת יצחק לעשיו, לאופן שהתורה מציינת אהבת רבקה ליעקב, דאצל אהבת יצחק, כתיב **ויאהב יצחק את עשו**, שזה לשון עבד, מה שאין כן אצל אהבת רבקה כתיב, **ורבקה אהבת את יעקב**, שזה לשון <<<

לא תקח אשה מבנות כנען

ויקרא יצחק אל יעקב וכו' ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען.

א

בפרשה זו מבואר, שיצחק ציוה את יעקב לא ליקח אשה מבנות כנען, ואחר כך שלח אותו לפדן ארם, לקחת לו אשה מבנות לבן.

ולפי סדר הפסוקים, בתחילה **ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו**, ואחר כך **ויצוהו**, שלא יקח אשה מבנות כנען, וכדכתיב **ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען**, והדר אמר לו שילך לפדן ארם ומשם יקח אשה, וכדכתיב **קום לך פדנה ארם וכו' וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך**, ואחר כך ברכו שוב, וכדכתיב **ואל שדי יברך אתך ויפרך וירבך וגו'**, ואחר כך שלחו, וכדכתיב **וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם וכו'**.

והנה אינו מבואר מה בירכו לפני שציוה אותו, ומה הוסיף במה שבירכו שוב אחר כך, וצריך ביאור מה הם שתי הברכות.

והנה עוד צריך ביאור המשך פרשה זו, הא דכתיב **וירא עשו כי ברח יצחק את יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת לו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען**, ואחר כך כתיב **וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו: וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל וגו'**, ולפי סדר פסוקים משמע שעשיו ראה שיצחק הקפיד שיעקב יקח אשה מפדן ארם, ומזה הבין שבנות כנען אינן מוצאות חן בעיני אביו, ומשום הכי לקח לו לאשה את בת ישמעאל.

והנה לא כן כתוב בסדר הפסוקים לעיל, דשם כתיב שבתחילה אמר לו יצחק **לא תקח אשה מבנות כנען**, ורק אחר כך אמר לו שילך לפדן ארם וכו', ולא שלחו סתם, שמזה אפשר להבין שרעות בנות כנען, דאדרכה עיקר הציווי היה שלא ליקח אשה מבנות כנען, ורק אחר כך משום שאין כאן אשה, שלחו ליקח מבנות לבן, וצריך ביאור אמאי שינה.

והנה הא שעשיו לקח לאשה את בת ישמעאל, משום שהוא תוצאה מהא דכתיב **וירא עשו וכו'**, והנה כתוב **וירא שני פעמים**, חדא, שראה שיעקב קיבל ברכה כשהלך ליקח אשה מפדן ארם, ועוד שראה שבנות כנען רעות בעיני אביו, ומשמע שמחמת שתי ראיות אלו הלך גם הוא לקחת לו אשה אחרת, ובפשטות משום שגם הוא רצה לקבל ברכה, ועוד רצה לכבד את דעת אביו.

אכן זה צריך ביאור, דמה הועיל שלקח מבנות ישמעאל, הרי סוף סוף היו לו גם נשים מבנות כנען, שהרי לא גירש את נשיו הקודמים, (וכמו שפירש רש"י **על נשיו לו לאשה**), ואם כן אכתי אינו ראוי לברכה, וכן אין כאן משום כיבוד אב, וצריך ביאור.

ועוד צריך ביאור אמאי בכלל חשב עשיו שעדיין יכול לקבל את הברכות, הרי יצחק כבר נתן אותם ליעקב, ומה יועיל בזה שיקח אשה שלא מבנות כנען, הרי יעקב כבר קיבל את כל הברכות.

ועוד צריך ביאור הא דכתיב **וירא עשו כי ברח יצחק וכו' ויצו עליו לאמר**

ב

הנה מבואר במדרש, (בראשית רבה ס"ה ט"ז), שעשיו היה מצוין במצות כיבוד אב, וכדאיתא התם, אמר רבן שמעון בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא, ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמש עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות, עיין שם¹.

אכן לכאורה דבר זה צריך ביאור, דעיין בקידושין (ל"א), דתניא לגבי חיוב כיבוד אב, מכבדו בחייו ומכבדו לאחר מותו, ומבואר דיש חיוב כיבוד לאחר מיתה, ולכאורה חיוב זה הוא שאביו יזכר לטוב, ועל ידי שיזכר לטוב, על ידי זה הוי קיום של כיבוד אב, והנה בכלל זה הוא שלא יעשה דבר שגורם ביזוי לאביו, שזה ההיפך של כבוד.

ולפי זה קשה מהא דכתיב שעשיו אמר **יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי**, דאין לך היפך הכבוד גדול מזה שבנו הוא רוצח, ובפרט שרוצח הוא את אחיו, ואין אפשר לומר שעשיו קיים כיבוד אב, ועוד בהידוהו, וצריך ביאור.

ג

הנה עיין במנחת חינוך (מצוה ל"ג), שמסתפק במצות כיבוד אב ואם, האם מצוה זו נחשבת כמצוה שבין אדם למקום, או שהיא כמצוה שבין אדם לחבירו, וזה לשונו, ומצות עשה הוא ככל מצות שבתורה לענין תשובה, דתשובה מכפר, ומכל מקום אני מסופק לפי המבואר בר"מ הלכות תשובה, ובש"ס, דעבירות שבין אדם לחבירו לא מהני תשובה, ולא יום הכפורים, עד שירצה את חבירו, אם כאן במצוה זו של כיבוד וכו' אם לא כיבוד, אפשר דהיא רק מצות המקום ב"ה, ולא בין אדם לחבירו, דבין אדם לחבירו אינו אלא במה שהוא שוה לכל אדם, אבל כאן הוא רק באב ואם, אם כן אינו אלא כמצות שבין אדם למקום ב"ה, או דלמא כיון שהשם יתברך ציוה זו המצוה בין אדם לחבירו, הוי בין אדם לחבירו, ולא מהני תשובה, אם לא שירצה את אב ואם, ע"כ².

והנראה לבאר בזה לפי מה שביאר בשו"ת רבי עקיבא אייגר (קמא סימן ס"ח), מה שאמרו חז"ל מכבדו בחייו ומכבדו לאחר מותו, וזה לשונו, ולזה צריך לומר לחלק, דענין שהוא כבוד וגדולה בעצמותו, כמו לומר אבא מאר,

1) ועי' בזה"ק (ח"א קמ"ו):, שלא היה אדם שכיבד את אביו כעשיו, עיי"ש.

2) ומצינו בזה דעות שונות לכאן ולכאן, עי' ברמב"ן בפר' יתרו, שכת' שהחמש דיברות מימין הם מצוות שבין אדם למקום, עיי"ש, ומבואר שכיבוד אב, שהיא הדברה הה', הינה מצוה שבין אדם למקום, אכן עי' בשטמ"ק ב"מ (ל"ב), שהביא בשם גליון תוס', שכיבוד אב"א נחשב כממונא, משום שהיא להנאת האדם, עיי"ש, וע"ע.

והנהגה הא דכתיב **ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען**, לכאורה צריך ביאור, דעיין מה שכתב הרמ"א בשולחן ערוך (יורה דעה סוף סימן ר"מ), וזה לשונו, וכן אם האב מוחה בבן לישא איזה אשה שיחפוץ בה, אין הבן צריך לשמוע אל האב, (מהרי"ק שורש קס"ו³), ע"כ.

הרי שאל לו לאב לצוות בנו על לקיחת אשה, ואם כן קשה איך צויה יצחק ליעקב איזה אשה לקחת, הא אף אם הוא מצווה אותו, אינו צריך לשמוע לו, דאין כאן משום מצות כיבוד אב, וצריך ביאור.

אכן נראה בהקדם בירור הטעם אמאי אינו צריך לשמוע לאביו, והנה עיין בביאור הגר"א שם, וזה לשונו, וכן אם כו', כמו שכתוב בסעיף ט"ו, וכמו שכתוב שם (קידושין) (מ"א.), איכא דאמרי בהא כו', ועיין סעיף ה', זה כו', וכל שכן צערא דגופא, ועוד, דלא אמרו אלא מאכילו כו', דשייך ביה אבוא, ועיין תוספות (ל"ב), ד"ה רב יהודה, ונראה לר"י כו', וכל שכן לדידן כנזכר לעיל סעיף ה', ע"כ.

וביאור דבריו, מה שכתב וכן אם כו', פירוש, שמבאר הטעם להלכה זו, (וכמבואר במהרי"ק), דיש כאן שלושה טעמים.

א), מה שכתב כמו שכתוב בסעיף ט"ו, פירוש, שנפסק שם שאם אביו אומר לו לעבור אפילו על מצוה של דבריהם, לא ישמע לו, ומה שכתב וכמו

(3) כצ"ל, עיי"ש אות ג'.

דבזה מגביה כבוד אביו, זהו שייך גם לאחר מיתה, אבל כיבוד לעשות נחת רוח לאביו, כעין מאכילו ומשקהו, למנוע צערות אביו, ומכלל הזה לכבוד אשת אביו ואחיו הגדול, שהוא ענין נחת רוח לאביו, ומניעת צערו ממנו, בזה יש לומר, דלא שייך לאחר מיתה, דלא אכפת להו בזה, עיין שם.

ונראה לומר שחלק זה של כיבוד שחייב לכבדו בחייו, שזה דבר שיש בו משום הנאת אביו, חלק זה יכול להחשב כבין אדם לחבירו, אכן החלק שמחוייב לכבדו אף לאחר מיתת אביו, הרי אין בזה שום הנאת הגוף, ואם כן יש לומר שחלק זה הוה חיוב בין אדם למקום, ודו"ק.

ונראה שאף שעשיו היה מצוין במצות כיבוד אב, אין זה אלא באותה החלק שהיא מהנה את אביו, שהוא החלק של בין אדם לחבירו, אבל החלק שבין אדם למקום, חלק זה לא היה מקיימים כלל, וכמו שבכל מעשיו לא היה חושש על כבוד שמים, גם בחלק זה של כיבוד אב לא חשש, ולפי זה יש לומר שעשיו לא חשש לכבד את אביו לאחר מותו, משום שאין לאביו הנאת הגוף בזה.

ולפי זה מבואר שפיר אמאי לא חשש עשיו להרוג את יעקב לאחר מיתת אביו, אף שזה בושה וביזוי לאביו, מכל מקום חלק זה של כיבוד אב אינו אלא משום בין אדם למקום, והרי לזה לא חשש כלל, כנזכר.

אכן התיינח מה שרצה להרוג את יעקב אחר מיתת אביו, שאין בזה לדעתו משום כיבוד אב, אבל אכתי צריך ביאור מה שעשיו לא גירש את נשיו הראשונות, הרי רעות היו בעיני אביו, ואין בזה כיבוד אב, וצריך ביאור.

פרפראות/המשך

ונראה לבאר על פי מה שביארנו¹ הא דכתיב **אעשה לו עזר כנגדו**, דעיין יבמות (ס"ג.), שהקשו אי עזר לא הוי כנגדו, ואי זה כנגדו אין זה עזר, ותירצו, זכה נעשה לו עזר, לא זכה מנגדתו, עיין שם, אך לכאורה קשה דסוף סוף כתוב שניהם **עזר כנגדו**, וסתרי אהדדי, ועיין שם שביארנו דבעצם לכל אשה יש את שתי התכונות האלו מטבעה, שהיא גם עזר והיא גם כנגדו, ואם זכה גם מה שהיא מנגדתו נעשית לו לעזר, ואם אינו זוכה, גם מה שהיא לו לעזר, יהיה כנגדו, ודו"ק.

והשתא יש לומר שוודאי שרבקה הייתה **עזר כנגדו** ליצחק, אך נתקיים בה שמה שמנגדתו היה לו לעזר, שבשביל זה נתן הברכות ליעקב ולא לעשיו, ודו"ק.

ובביאור אמאי רבקה עשתה כן, נראה, דעיין ספר הליקוט (להאריז"ל), שכתב שרבקה תיקנה את החטא של חוה, וכדכתיב **לה' לנוכח' אשתו**, סופי תיבות חו"ה, עיין שם, והנה החטא של חוה היה שלא הייתה מנגדתו להיות לו לאדם לעזר, אלא אדרבה עזרה לו להיות מנגדתו, שהכשילה אותו באכילת איסור.

ולפי זה התיקון של חטא זה הוא על ידי שתהיה מנגדת לו לעזר, ודייקא על ידי זה תצילהו מאכילת איסור, ואם כן בהכרח שתפקידה של רבקה, שבאה לתקן חטא של חוה, הוא להתנגד ליצחק בכדי להציל אותו מאכילת איסור, ודו"ק.

ונראה שזה מה שנתקיים כאן כשרבקה שמעה שיצחק צויה לו לעשיו להשחזי סכינו, וצויה לו על הלכות שחיטה, (עיין בבעל הטורים, **צידה**), אך כשראתה שעשיו הלך בלי להשחזי את סכינו, וכמו שכתב שיצא מיד **לצוד**,

(1) עיי' ליקוטי נ"י בראשית תשפ"ג

תמיד.

והנראה בזה, דהנה אצל אהבת יצחק כתיב הטעם שאהבו, והוא מפני **כי ציד בפיו**, מה שאין כן אצל רבקה לא הזכיר שום טעם אמאי היא אוהבת את יעקב.

ונראה שזה גופא הסיבה, פירוש דעיין באבות (פרק ה'), דתנן, כל אהבה שתלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה, ואהבה שאינה תלויה בדבר אינה בטלה.

והשתא מדויק שפיה, מכיון שאהבת יצחק לעשיו הייתה תלויה בדבר, שאהב אותו **כי ציד בפיו**, ממילא הוה תלויה בדבר, ואם כן עשויה היא להתבטל, ומשום הכי כתיב **ויהאב**, שזה סיפור דברים מה שהיה, אבל אינו מוכרח שיתקיים תמיד, אכן אצל רבקה, שאהבתה ליעקב לא הייתה תלויה בדבר, משום הכי כתיב **אהבת**, לשון הווה, פירוש שזה אהבה תמידית, שאין סופה להתבטל, דהרי אינה תלויה בדבר.

לצוד ציד להביא, (כ"ז ה').

לכאורה תיבות **לצוד ציד להביא** הם מיותרות, דהעיקר כאן הוא שרבקה שמעה את דברי יצחק אל עשיו, ואחר שעשיו הלך אמרה אל יעקב וכו', ומה בא לאשמועינן בזה, שהוסיף שעשיו הלך אל השדה **לצוד ציד להביא**.

אכן בכלל צריך ביאור, איך עשתה רבקה מה שעשתה, הרי אשה כשרה עושה רצון בעלה, ובפרט אשה כשרה כרבקה, שאפילו מה שלקחה שני גדיי עיזים לתת לבעלה היה מפני שכך כתב לה בכתובתה וכו', (עיין רש"י **וקח לי משם**), ואם כן קשה אמאי הלכה נגד רצונו, שרצונו היה שעשיו יעשה לו מטעמים ויביא לו לאכול, ואיך אמרה ליעקב להביא.

והשתא יש לדון אם שייכים טעמים אלו כאן בנידון דיין.

הנה הטעם הראשון שכתב שלא ישמע לאביו, משום שמכיון שכבר ראה אותה יש לו מצוה לישא אותה, פשוט הוא שאין זה שייך אלא רק היכא שכבר ראה אותה, אך באופן שעדיין לא ראה אותה, שפיר יכול אביו לומר לו שאינו רוצה שילך לראותה, ואין בזה חשש שאומר לו לעבור על דברי תורה.

ואם כן כאן אצל יעקב, שעדיין לא ראה שום אשה, שפיר היה יצחק יכול לצוות עליו שלא יראה מבנות כנען, ואין בזה משום לעבור על דברי תורה.

והנה הטעם השני שכתב דחייב כיבוד הוא רק משל האב ולא משל הבן, נראה שזה לא שייך לענייניו, דהנה כאן כתוב **ויברך אתו**, והיינו שיצחק קאתי עלה משום שרצה למסור הברכות שקיבל מאברהם, וכמו שכתוב **ואל שדי יברך וגו'**, והנה הברכות היו משל יצחק, ואין כאן משל הבן, אלא הכל משל אב, ושפיר יכול לומר לו שישמע אליו.

ובזה יש לפרש גם אמאי לא שייך הטעם השלישי, שלא היה ליצחק הנאה מהאשה עצמה, ואפילו הכי היה יכול לומר ליעקב לא לקחת נשים אלו, משום שיכול לומר שאין רצונו למסור ברכותיו למי שלוקח נשים מבנות כנען, ודו"ק.

והנה זה גופא שלא רצה לתת ברכותיו באופן זה, יש לומר שהטעם הוא מפני שאין ארור מתדבק בברוך, והיינו שכדי לקבל הברכה אי אפשר שיהיה ארוה, (וכמבאר ברש"י פרשת חיי שרה).

ולפי זה נראה לבאר מה שכתוב, **ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו**, פירוש שהודיע לו שהוא ברוך, ומכיון שהוא ברוך ואין ארור מתדבק בברוך, משום הכי

שכתוב שם (קידושין) (מ"א.), איכא דאמרי בהא כו', פירוש, שמביא ראה שיש איסור לא לקחת אשה שכבר חפץ בה, דעיין קידושין (מ"א.), שפירשו המשנה דתנן האיש מקדש בו ובשלוחו, דיש איסור לקדש אשה עד שיראנה, ומפרש שמשמע מזה שאם ראה אותה וחפץ בה, הרי חייב לישא אותה, ואם כן אין אביו רשאי לומר לו לא לישא אותה, ואף אם אמר לו, לא ישמע לו לעבור על מצוה זו".

ב), ומה שכתב ועיין סעיף ה', זה כו', וכל שכן צערא דגופא, פירוש, דנפסק שם דאין חיוב לכבד את אביו אלא משל האב, ולא משל הבן, וכל שכן שצערא דגופא נקרא משל בן, ואם כן בלישא אשה שיש בזה צערא דגופא אם לא יקחנה, נחשב כמשל בן, ואין כאן משום כיבוד אב.

ג), ומה שכתב ועוד, דלא אמרו אלא מאכילו כו', דשייך ביה אבוה, פירוש, דמצות כיבוד אב אינו אלא כשהאב נהנה מגוף הדבר, ומה שכתב ועיין תוספות (ל"ב.), ד"ה רב יהודה, ונראה לר"י כו', פירוש, שמביא ראה ממה שכתבו שם התוספות לגבי אבידתו ואבידת אביו שאבידתו קודמת, ומשום מכיון שאין האב נהנה באבידה עצמה אין הבן חייב להפסיד אבידתו בשביל אביו, עיין שם, אם כן כאן נמי, מכיון שאין לאב שום הנאה באשה עצמה, אם כן אינו חייב לכבדו בדבר זה, ומה שכתב וכל שכן לדידן כנוכר לעיל סעיף ה', פירוש, שנפסק בסעיף ה', שחייב כיבוד אב הוא משל אב, ולא משל בן⁶, ע"כ⁶.

4) ועי' במהרי"ק שם, וז"ל, ועוד, דקרוב הדבר בעיני להיות כמצוה לעבור על דברי תורה, שהרי אמרו רבותינו ז"ל, שם (מ"א.), אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה וכו' הרי שהקפידו שיקח אשה אשר יחפוץ בה ותמצא חן בעיניו וכו', ע"כ. 5) אכן טעם זה י"ל דתלוי ברברותא, עי' בריטב"א יבמות (ו.), עיי"ש, ודו"ק, ואכ"מ. 6) ועי' במקנה קידושין (ל"א:), עיי"ש.

פרפראות/המשך

'כריח השדה', שזה שדה מסוים (של תפוחים), ואמאי קאמר **ריח שדה** סתם, וצריך ביאור.

ונראה שכתוב כאן שבאמת אין ריח זה שדה מסוימת, ומשום הכי לא כתיב 'השדה', אלא רצה לומר שהוא כריח שנמצא בשדה אשר ברכו ה', והיינו שהריח הוא מברכת ה', רק שנמצא **בשדה אשר ברכו ה'**.

ולפי זה יש לומר שאין הריח שייך לאיזה שהוא מקום, אלא שבגן עדן יש ריח זה, ודו"ק.

ולפי זה שפיר שייך שריח זה נמצא גם בשאר מקומות, והנה עיין בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ו)², שבמערות המכפילה יש ריח גן עדן, עיין שם.

והנה אברהם אבינו היה בשני מקומות אלו, וכמו שכתב בשער הפסוקים, שנכנס למערת המכפילה ומשם נכנס לגן עדן, ומכיון שהיה בשני המקומות, והריח אותו הריח בשני המקומות, ידע שריח שנמצא במערת המכפילה זהו אותו ריח של גן עדן, ודו"ק.

והשתא יש לומר שאברהם אמר ליצחק, שהריח שמריחים במערת המכפילה זהו הריח של גן עדן, שריח זה נמצא שם.

וממילא שפיר ידע יצחק מהו ריח גן עדן, שהרי כבר היה במערת המכפילה כשבא לקבור את אביו אברהם, ויש לומר שאז הריח ריח זה, וזכר מה שסיפר לו אביו שיש ריח של גן עדן גם במערת המכפילה, ועכשיו שיעקב נכנס והריח יצחק ריח זה, שכבר הריח במערת המכפילה, ידע שזהו הריח של גן עדן, ודו"ק.

2) ובזוה"ק חיי שרה (קכ"ז:).

וכן לא חשש כלל להקפיד על הלכות שחיטה, וכמו שכתוב **ציד בלי ה'** (ולא **צידה**), **להביא** מכל מקום (עיין רש"י), הבינה שעשיו עלול להכשיל את יצחק, והנה מכיון שתפקידה הוא להציל ליצחק מאכילת איסור, משום הכי מיד אמרה אל יעקב שילך להביא את המטעמים וכו', כדי להאכילו היתר.

ובדבר זה גופא הייתה העזר כנגדו כדי להצילו, וכאן תיקנה חטא של חוה, שהרי עיקר בריאתה של חוה הוא כדי להיות **עזר כנגדו**, ודו"ק.

ושפיר מבואר שהייתה אשה כשרה שעשתה רצון בעלה, שלא יכשל בדבר איסור, ודו"ק.

וירח את ריח בגדיו, (כ"ז כ"ז).

פירוש רש"י שריח זה היה ריח של גן עדן, וזה לשונו, **וירח וגו'**, והלא אין ריח רע יותר משטף העזים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן, ע"כ.

ולכאורה זה פירוש המשך הפסוק שאמר **ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'**, שזה ריח גן עדן.

והנה עיין שער הפסוקים (בשם האריז"ל), וזה לשונו, ודרשו רז"ל שנכנס עמו גן עדן, יש להקשות מנין היה יצחק יודע שזהו ריח גן עדן, שאמר **כריח שדה**, ונראה לומר כי כאשר אברהם נכנס למערת המכפלה אחר הבקר שרץ אחריו, נכנס בגן עדן, וכמו שאמרו רז"ל, וספר אברהם ליצחק בנו, ועתה אמר יצחק **ראה ריח בני** וכו' אשר ספר לי אבי, וזה ראשי תיבות של **אשר ברכו ה'**, ע"כ, הרי שיצחק ידע שזה ריח גן עדן ממה שסיפר לו אביו.

אך לכאורה צריך ביאור האיך אפשר להסביר (בלי להריח) שריח מסוים הוא ריח גן עדן, איך אפשר לתארו, מי ידמה לו ומי ישוה לו.

ונראה דהנה כתוב שיצחק אמר **ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'**, פירוש שדימה הריח לריח של שדה מסוימת, אך אם כן לכאורה היה צריך לומר

ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה וגו', אך הוסיף שאם רוצה הוא לקבל הברכות, שילך ויקח אשה ההוגנת לו, ואז יהיה ראוי לקבל את כל הברכות, של **וא"ל שד"י וגו'**, ודו"ק.

ח

אכן כל זה הוא רק האמור לגבי יעקב, אבל לגבי עשיו, אף שכיבד את אביו עד מאוד, אכן זה רק היכא שהיה לאביו בזה הנאת הגוף, דרך אז הרגיש שהוא מחוייב בדבר.

ולפי זה יש לפרש הפסוקים כאן, אמאי לא חשש עשיו משום כיבוד אב, דאי משום שיכול למחות שלא ישא אשה, כל זה אינו אלא לפני שראה אותה, אם כן כאן לגבי נשותיו של עשיו שכבר ראה אותן, ויותר מזה כבר נשא אותן, אינו יכול לצוותו לגרשן, שזה נחשב שמצווהו לעבור על דברי תורה.

אכן יש לדון כאן מטעם אחר, דעיין במהרי"ק שם, שכתב שאם אין האשה הוגנת לו, יכול אביו למחות, עיין שם, ואם כן כאן, מכיון שנשים אלו של בנות כנען לא היו הוגנות, היה יצחק יכול לצוות את עשיו אף לגרשן, וחזרה הקושיא לדוכתא, אמאי לא גירש עשיו את נשיו, משום כיבוד אב.

אכן יש לומר, שמה שהאב יכול למחות באשה שאינה הוגנת לו, צריך ביאור, דהא אין בזה משום הנאת הגוף, ובהכרח צריך לומר שציווי כזה הוא מחלק הבין אדם למקום של כיבוד אב, והרי כבר נתבאר לעיל שעשיו לא חש חלק

זה של כיבוד אב, ואם כן סבר שאינו צריך לשמוע לאביו בציווי זה, ודו"ק.

אך עדיין צריך ביאור, דהרי הברכות היו משל אב, כנזכר, ואם כן יצחק היה יכול גם לומר לעשיו שאין ברצונו ליתן לו את הברכות, כל זמן שלא גירש את נשותיו, שאין ארור מתדבק בברוך.

אכן צריך לומר שמכיון שעשיו לא כיבד את אביו רק בחלק של בין אדם לחבירו, פירוש שכיבדו רק במה שיש לו לאביו הנאת הגוף, שאין זה שייך רק באופן של מכאן ולהבא, אך לא למפרע, דלמפרע כבר שייך לחלק של בין אדם למקום, ודו"ק.

ומשום הכי עשיו לא חש לכבוד אביו, אלא שלא יקח מכאן ולהבא אשה שאינה 'אינה הוגנת', דמה שכבר לקח, אין בזה משום כיבוד אב, ודו"ק.

וכן יש לומר לגבי קבלת הברכות, מכיון שאינו נוגע לאביו רק מכאן ולהבא, שפיר יכול ליתן לו את הברכות, על כל פנים לאשה החדשה אשר יקח, ודו"ק.

ובזה יש לפרש גם אמאי אין כאן חסרון שכבר נתן הברכות ליעקב, מכיון שכאן מיירי בברכות שהם להבא, שפיר יכול לחול עליו הברכה של אברהם מכאן ולהבא, ודו"ק.

ובזה גם יתפרש מה שכתוב אצל עשיו, **ויצו עליו לאמה**, שפירוש **לאמר** הוא מכאן ולהבא, ועשיו נקט שכל זכות יצחק הוא רק מכאן ולהבא, וממילא הציווי הוא **לאמה**, פירוש מכאן ולהבא, ודו"ק.

ברכת מזל טוב

ברכת מזל טוב שגורה בזאת להאברך החשוב יגע ועמל בעסק התורה, חריף ובקי, בור סוד שאינו מאבד טיפה, בחן הנסוך על פניו הרים קרן החסד בהעמדת גמ"ח לתועלת בני החבורה, ובהפצת דברי תורה שבת בשבתו ביגיעות טובא, מהיושבים ראשונה בשבת תחבמוני בעתות ערב בכולל זכרון משה מתס' הלוי, באהבת התורה הבעדרת בו מקרין לכל סובביו טעם וחשק בלימוד, ובידיעותיו המקיפות משיב שואליו דבר, בחכמתו הקודמת ליראתו נותן עצה ותבונה לכל אחד ואחד, ה"ה

הרה"ג רבי מאיר יהודה בלוי שליט"א

מרבני הישיבה

ולאביו רבינו ראש הישיבה שליט"א

וכל המשפחה הרוממה

לדגל היכנס בנו היקר המופלג כמר שמואל מרדכי ישועי נ"ו

לעול תודה ומצוות

יתן ה' ויזכה לדאות רוב נחת דקדושה ממנה ומשאר יוצ"ח

כשאיפתו הטוהרה, הולכים בדרך ישראל סבא באמת וביושד,

ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו.

בעז"ה חתונת הכחור היקר בן ציון בלוי שליט"א

תתקיים ביום חמישי פרשת ויצא י' בסלו

באולמי גוטניק גבעת שאול ירושלים

בי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז

ברכות שמים ממעל

למורה דרכנו, מאלפינו בינה בשיעוריו העמוקים מני ים המקיפים עומק הסוגיות, מדריכנו בנתיבות יושד לדעת הדרך נלך בה בשיחותיו ומאמריו החודרים כל לב, משובב לבנו בפרפראות חכמה ובינה, מאציל עלינו מרוחו והודו לדוממנו, הוא המלאך העומד על גבינו מבוקד ועד ערב ואומר לנו 'גדל', שוקד על תקנת כל אחד מבני החבורה ברוח ובגשם

רבינו ראש הישיבה

הגאון הגדול רבי יצחק מנחם בלוי שליט"א

נשיא הכוללים

לדגל השמחה השרויה במעונו

בנישואי בנו החתן המופלג בתו"ש

הרב בן ציון שיחי

מבכירי ישיבת בריסק המעטירה

יתן ה' ויזכו לבנות ביתם נאמנה, בית נאמן בישראל,

לתפארת בית ישראל, ולזכות לדוב נחת עד בלי די

הרב אהרן רוזנבלט

ראש כולל

זכרון יהושע זרח

ובני החבורה

הרב משה רוטנברג

ראש כולל

זכרון משה מתת' הלוי

ובני החבורה